

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De dilemmate. Capvt XXX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

quàm pretioso incumbat lecto, quam pellucido poculo bibat, sed quam bonus sit.

Hæc suaviter instillaqur, probantque simul, & delectant: tum si rerum, quæ inducuntur, magna sit multitudo, latissimum præbent campum orationis.

Talem inductionem inuenies apud Tertullianum, libro de pallio, cap. 2. ubi à cælo, elementis, hominibus, &c. probat omnia mutari.

Eiusdem generis sunt exempla, quorum usus frequens, probatio facilis, & efficax, nec impar delectatio, ut non immeritò dicatur longum iter esse per præcepta; breue, & efficax per exempla; & ut ait Petrus Diaconus apud D. Gregorium, dialog. l. 1.

Exemplum vis.

In expositione virtutum, qualiter inuenienda, atque tenenda sit virtus agnoscimus. In narratione verò signorum cognoscimus inuenta, ac retenta, qualiter declarantur: Et sunt nonnulli, quos ad amorem patriæ cælestis plus exempla, quàm prædicamenta succedunt.

In omni genere orationis hæc argumentatio plurimum valet. Nolim tamen quod plerique faciunt, multorum exemplorum farraginem afferre, sed delectu, & parcitate temperare.

De enthymemate.

CAPVT XXVIII.

Enthymemata, & epicheremata Rhetorum sunt iacula: Atque enthymematis quidem magnus est usus, cum præsertim omnes ingenij notiones, & sensa à Græcis vocentur enthymemata. Nec alia fuit mēs Alcidis, cum *ὀνομάτω*, & *ὀνομαζῶν ὑπορίων* nominauit, inuentionum fecunditatem, sermonisque vberem facilitatem.

Cic. in Top. p. 1.

Magis acutè dicuntur Enthymemata, quæ sunt ex contrarijs conclusa, ut enim illa acutissima sunt, sic enthymematis nomen κατ' ἔροχον sibi vendicant. At verò, nec pressius sumpta, nec latius vulgò vocantur enthymemata argumentationes ex propositione, & conclusione constata, ut insidiator fuit Clodius, igitur iusta nex homini illata.

Oratores qui circa hypothefes versantur, plerumque maiorem propositionem, ut notam, & communem omittunt, in minori verò tori sunt, & sic syllogismos traducunt ad enthymemata.

De epicheremate.

CAPVT XXIX.

Epicherematis nomen, si ratio ipsius spectetur, omni argumentationi commune est, & Alexander quidem in Topic. li. 8. *ἐπιχρημα* ait esse syllogismum dialecticum. Valgius aggressionem vocat: Celsus autem iudicat non nostram argumentationis tractationem, & œconomiam, sed ipsam rem quam aggredimur, id est, argumentum, quo aliquid probaturi sumus, etiam si nondum verbis explanatum, iam tamen mente conceptum *ἐπιχρημα* dici. Verùm discrimen istud tenue est, & imbecillum, cum non inchoatas tantum, sed omni ex parte perfectas argumentationes epicheremata nominari constet. Usus obtinuit apud Rhetores, ut dicatur breuiter comprehensa ratiocinatio: cuius tres partes in vnius veluti propositionis corpus coallescant. Neque enim opus est omnia semper dilatare multis. Verbum intelligenti sat est.

Epicheremata quid.

De dilemmate.

CAPVT XXX.

Dilemma quod definitur à Suida, τὸ δίχως λαμβανόμενον πρόλημα, argumentum ab vtraque parte concludens aduersarium, plurimum ad confutationes valet, ut, Si improbus est, cur vteris? si probus, cur accusas? Ad hoc genus pertinent *ἀγτισρίφοντα*, quæ ex vtraque parte conuertuntur.

Aristoteles Rhetoric. l. 2. huiusmodi proponit exemplum;

Sacerdos quædam dissuadebat filio, ne quædo verba faceret ad populum. Nam si iniusta, inquit, iuaferis, Deos habebis iratos; si iusta, homines. Id hoc pacto retorfit adolescens, Imò expedit orationem habere apud populum, quandoqui dem si iusta dixeris, Diij me amabunt, si iniusta, homines.

Talis Protagoræ, & Euarthli captio. Hic cum se illi in disciplinam Rhetorices tradidisset, grandi mercede pactus, ea lege, ut primo dicendi tyrocinio apud iudices euinceret, iam belle eruditus mercedem negat. Dicem illi Euarthli dicit.

Dilemma Aristoteli.

Dilemma Protagoræ.

Protagoræ Euarthli dicit.

dicit magister. Et debes, inquit, Euathle, mercedem; si vicero, ut condemnatus; si vicetis, ut pactus. At versutus discipulus, *Malicornus, malum ovum*. ἀντισπῶν reddidit. Imò si vicero, ex tu sicum sententia solutus, & liberatus sum; si vincor, ex pactis nihil debeo, ea conditione tibi obstrictus, ut in prima causa palmam referam.

De Sorite.

CAPVT XXXI.

Canillatio quid? **S**orites, quem Cicero acerualem syllogismum lib. 2. de diuinatione appellat: minus est apud oratores frequens, & ad captiosas quaestiones magis accedit. Quin inter canillationes numerat Vlpianus de verborum, & rerum significatione.

Natura Canillationis (inquit) quam Graeci *σφιρίτιον* appellauerunt, haec est, ut ab euidenter veris per breuissimas mutationes disputatio ad ea, quae euidenter falsa sunt, perducatur.

Hipparchia *foris Hipparchia.* Sic Hipparchia Crateris Cynici vxor Theodoro *ἀδελφῷ* illudit. Potest Hipparchia praestare quod est honestum. Annuente illo, quicquid est iustum, inquit, & honestum est: quo vicissim concessio, quod non est iniustum, hoc iustum proculdubio est: Esto, inquit Theodorus: Tum virago, quod faciens Theodorus non diceretur iniuste agere: idem si faciat Hipparchia, non diceretur iniuste agere. Quam annuisset ille, subiicit. Sed Theodorus se ipsum percutiens, non diceretur iniuste agere: Nec igitur Hipparchia, si idem faceret. Ad hoc Theodorus nihil respondit.

De Cornibus, Crocodilo, & Electra.

CAPVT XXXII.

Inter captiosas argumentationes numerantur Cornua, ut, Quod non amissisti habes: Centum aureos non amissisti, igitur habes.

Crocodilus *ἄμαθος, καὶ βίαθος* πολυλογισμός, per irrisorem tamen, vocatur in vitarum auctionibus: de quo ita Chrysippus disserit cum mercatore.

Vide ergo, estne tibi puer? Quidni? Quid & hunc ad flumen forte ambulantem. Cocco dilus rapiat, postea se verò redditurum pollicetur hac lege, ut illi verum dicas, quidnam de puero reddendo apud se decreuerit: quid tu dices ipsum in animo constituisse. *πρωίω*, siue terra aliter appellatur.

Has igitur nugas profitebarur huiusmodi Syllogismus.

Electra verò dicitur, Caprio, ubi quis quidpiam arguitur simul nosse, & non nosse; facere, & non facere. Dicta est ab Electra filia Agamemnonis, quae eandem rem simul & notat, & non notat. Astante enim illi Oreste adhuc incognito, sciebat quidem Orestem suum esse fratrem, ipsum autem praesentem ignorabat. Illae sunt sutelae compositionis, & diuisionis, amphibologiae à dicto secundum quid, & similia à pueris iam irrisa, quae nihil ad oratores attinent: inter quos, & dialecticos magnum discrimen est. Hi enim ἀνεκὸν λόγον πρὸς punctum tractant omnia. Illi vestiunt ornamentis, & animant moribus.

In deliberatio porro, & iudiciali genere tota sermè confirmatio petitur ex adiunctis.

In demonstratio motum spectat potius, & delectationem, quam probabilitatem, quod plerumque de ijs rebus agitur, quas negare possit nemo, vel quae saltem multis honestae, & laudabiles videantur.

Exempla confutationis.

Exemplum ex Gorgia Leontino, acutum, & velox, antea libatum, nunc expressius notatum.

Palamedes crimen proditiōis diluit.

CAPVT XXXIII.

Proditionis initium aliquod fieri oportuit, & id per colloquium, occultarum enim rerum index est oratio, quo pacto autem colloquium fuisse inter nos sine congressu, qui verò congressus esse potuit, cum nec ego ad illum venerim, nec ipse ad me unquam venerit, nec literae sine tabellario vllae à nobis vitro, citroque mitti potuerint, sed sine congressu, sine etiam inter nos mutuum colloquium. Quid deinde colloquutus est Graecus cum barbaro: quomodo dicēs, & audiens, an solus cum solo: sed nul-

E Graeco expressum.